

เล่มที่ 2

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

รายวิชาสังคมศึกษา สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง อารยธรรมโลกยุคโบราณ

อารยธรรมเมโสโปเตเมีย

H
I
S
T
O
R
Y

โดย

นางจงเพ็ชร ศักดิ์สีเท่า

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนโพธิทองพัฒนาวิทยา อำเภอโพธิทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สามารถเรียนรู้ได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งที่เป็นแหล่งเรียนรู้อื่น และที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์ได้สร้างขึ้น สำหรับ **หนังสือ**

อ่านเพิ่มเติม สารที่ 4 ประวัติศาสตร์ เรื่อง อารยธรรมโลกยุคโบราณ เล่มที่ 2

อารยธรรมเมโสโปเตเมีย จัดทำขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบองค์ความรู้เอง ซึ่งครูเป็นผู้มีหน้าที่อำนวยความสะดวก

ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งสื่อการสอนที่จะตอบสนองหลักการ

ดังกล่าวมีหลายประเภท หนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้เป็นสื่อการสอนอย่างหนึ่ง

ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และครูสามารถใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมนี้ใน

การสอนซ่อมเสริมหรือ ใช้ในการสอนแทนครูที่ไม่มาหรือใช้ประกอบการสอนของครูในชั้นเรียน และสามารถให้นักเรียนใช้ศึกษานอกเวลาเรียนได้อีกด้วย

ผู้จัดทำได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ขึ้น เพื่อใช้ในการจัดการเรียน

การสอน สารที่ 4 ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้นักเรียนบรรลุ

เป้าหมายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด

จุดประสงค์การเรียนรู้พร้อมทั้งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ผู้จัดทำหวังอย่างยิ่งว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์สำหรับครูและนักเรียน ผู้ที่สนใจต่อไป

จงเพียร คักดีสี่เท่า

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

คำชี้แจง	1
ขั้นตอนการศึกษาหนังสืออ่านเพิ่มเติม	2
มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้	3
แบบทดสอบก่อนเรียน.....	5
อารยธรรมเมโสโปเตเมีย.....	10
ปัจจัยที่ทำให้เกิดอารยธรรมเมโสโปเตเมีย	11
พัฒนาการอารยธรรมเมโสโปเตเมีย	15
มรดกของอารยธรรมเมโสโปเตเมียที่มีอิทธิพลต่อมนุษยชาติ	18
กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 1	21
กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 2.....	22
เฉลยกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ กิจกรรมที่ 2.....	23
แบบทดสอบหลังเรียน	24
เฉลยแบบทดสอบก่อน – หลังเรียน	27
อภิธานศัพท์	28
บรรณานุกรม	29

บัญชีภาพประกอบ

เรื่อง

หน้า

1 แผนที่อารยธรรมเมโสโปเตเมีย	10
2 แผนที่อารยธรรมเมโสโปเตเมีย	10
3 ที่ตั้งอารยธรรมเมโสโปเตเมีย	12
4 พื้นที่เพาะปลูกบริเวณแม่น้ำยูเฟรทีส.....	13
5 ที่อยู่อาศัยที่สร้างจากโคลนและต้นอ้อในเมโสโปเตเมีย.....	14
6 ชิกกูแรตแห่งเมืองอูร์	14
7 ชิกกูแรต.....	18
8 สวนลอยบาบิโลน	18
9 พระราชวังซาร์กอน	19
10 จำลองระบบชลประทานในสมัยโบราณ.....	19
11 อักษรคูนิฟอร์ม	20
12 อักษรคูนิฟอร์ม	20

หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง อารยธรรมโลกยุคโบราณ รายวิชาสังคมศึกษา
 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
 ศาสนาและวัฒนธรรม ได้จัดสร้างขึ้นโดยกำหนดตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
 ซึ่งผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาและประเมินผลการเรียนได้ด้วยตนเองตามขั้นตอนที่
 กำหนดไว้ โดยมีแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน กิจกรรมเสริมการเรียนรู้
 พร้อมทั้งมีการเฉลยคำตอบ โดยกำหนดเนื้อหาเป็น 8 เล่ม ประกอบด้วย

เล่มที่ 1 อารยธรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์อารยธรรมยุคโบราณ

เล่มที่ 2 อารยธรรมเมโสโปเตเมีย

เล่มที่ 3 อารยธรรมอียิปต์

เล่มที่ 4 อารยธรรมกรีก

เล่มที่ 5 อารยธรรมโรมัน

เล่มที่ 6 อารยธรรมจีน

เล่มที่ 7 อารยธรรมอินเดีย

เล่มที่ 8 การติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตก

ถ้าเพื่อนๆ อยากรู้ว่าอารยธรรมโลก
 ยุคโบราณที่เกิดขึ้นบนโลกของเรา
 มีแหล่งกำเนิดสำคัญอยู่ที่ไหนบ้าง เรามา
 ศึกษาเนื้อหาในแต่ละเล่มกันเล้ยยครับ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมสร้างขึ้นสำหรับให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนจะได้ประโยชน์ถ้าทำตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัด ดังนี้

1. อ่านสาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อนลงมือศึกษา ห้ามขีดเขียนข้อความใดๆ ลงในหนังสือ
2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนในกระดาษคำตอบที่เตรียมให้ พร้อมตรวจคำตอบเพื่อเป็นการทดสอบความรู้พื้นฐานนักเรียน
3. ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาให้เข้าใจตามลำดับโดยไม่ต้องรีบร้อน
4. ทำกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเขียนลงในกระดาษคำตอบ และตรวจคำตอบจากเฉลยแต่ละกิจกรรมด้วยตนเอง
5. ถ้าตอบผิดไม่ต้องหมดกำลังใจให้กลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง
6. นักเรียนจะต้องตั้งใจใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ และมีวินัย ไม่ควรเปิดเฉลยคำตอบเพื่อจะตอบคำถาม เพราะจะไม่ช่วยให้ได้รับความรู้และความเข้าใจ
7. ไม่จำเป็นต้องศึกษาให้เสร็จในทันทีทันใด ควรศึกษาไปตามความสามารถของตนเอง
8. เมื่อศึกษาจบแล้วให้ทำแบบทดสอบหลังเรียนวัดความรู้ความเข้าใจที่ได้รับลงในกระดาษคำตอบ พร้อมตรวจคำตอบเปรียบเทียบกับการทำแบบทดสอบก่อนเรียนให้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ พร้อมส่งหนังสืออ่านเพิ่มเติมตามกำหนดเวลาและให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย

เมื่อนักเรียนเข้าใจขั้นตอนแล้ว
ครูขอเป็นกำลังใจให้นักเรียนทุกคนนะคะ

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด

ส 4.2 ม. 4-6/1 วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมโบราณ และการติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของโลก

สาระสำคัญ

อารยธรรมเมโสโปเตเมีย เป็นแหล่งอารยธรรมระหว่างแม่น้ำสองสายคือแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส มีผู้คนหลายเชื้อชาติได้สร้างสรรค์อารยธรรมให้เจริญรุ่งเรืองต่อเนื่อง และดินแดนอื่นๆ ได้นำไปพัฒนาสืบต่อมาถึงปัจจุบัน

สาระการเรียนรู้

อารยธรรมลุ่มแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส

1. อธิบายลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์อารยธรรมเมโสโปเตเมียได้
2. สรุปพัฒนาการของอารยธรรมเมโสโปเตเมียได้
3. วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมเมโสโปเตเมียที่มีต่อโลกปัจจุบันได้

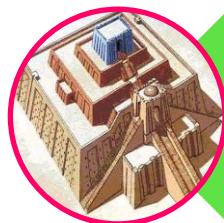

ถ้าฝึกเขียนพร้อมแล้ว
เข้าสู่บทเรียนกันเลขนะคะ

เนื้อหาในบทเรียน
เรื่อง อารยธรรมเมโสโปเตเมีย

ปัจจัยที่ทำให้เกิด
อารยธรรมเมโสโปเตเมีย

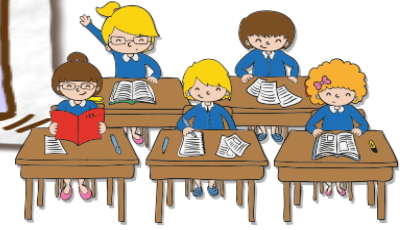

พัฒนาการอารยธรรม
เมโสโปเตเมีย

มรดกของอารยธรรม
เมโสโปเตเมียที่มีอิทธิพล
ต่อมนุษยชาติ

แบบทดสอบก่อนเรียน

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. เหตุผลข้อใดสนับสนุนคำกล่าวที่ว่า “สมัยประวัติศาสตร์ตะวันตกเริ่มขึ้นที่อาณาจักรซูเมอร์”
 - ก. ชาวอัสซีเรียประดิษฐ์ตัวอักษรเฮียราติกได้เป็นชนกลุ่มแรก
 - ข. ชาวอัสซีเรียประดิษฐ์ตัวอักษรรูปलिम्หรืออักษรคูนiformได้เป็นชนกลุ่มแรก
 - ค. ชาวซูเมอร์เรียนประดิษฐ์ตัวอักษรรูปलिम्หรืออักษรคูนiformได้เป็นชนกลุ่มแรก
 - ง. ชาวซูเมอร์เรียนประดิษฐ์ตัวอักษรไฮโรกลิฟิกได้เป็นชนกลุ่มแรก
2. มรดกทางวัฒนธรรมข้อใดที่มนุษย์ยังคงใช้ประโยชน์สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน
 - ก. การชลประทานและการระบายน้ำไปยังพื้นที่เพาะปลูก
 - ข. การสร้างวิหารขนาดใหญ่เพื่อบูชาเทพเจ้า
 - ค. การแบ่งชนชั้นวรรณะในสังคมโดยผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิง
 - ง. การที่พระนักบวช เป็นผู้ดำเนินการปกครองอาณาจักร
3. ข้อใดแสดงถึงอารยธรรมลุ่มแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส

ก. ประมวลกฎหมายฮัมมูราบี	ข. กฎหมายสิบสองโต๊ะ
ค. โคโลสเซียม	ง. วิหารพาร์เธนอน
4. ชนชาติใดที่เข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์ในโลกตะวันตกเป็นกลุ่มแรก

ก. ชาวอียิปต์	ข. ชาวบาบิโลเนียน
ค. ชาวซูเมอร์เรียน	ง. ชาวเปอร์เซีย
5. ข้อใดเป็นลักษณะสำคัญทางวัฒนธรรมของชาวซูเมอร์เรียน

ก. พระราชวัง	ข. อักษรเฮียโรกลิฟิก
ค. การปกครองแบบนครรัฐ	ง. ภาพแกะสลักนูน
6. “เจ้าแห่งดินแดนพระจันทร์เสี้ยวอันอุดมสมบูรณ์” หมายถึงชนชาติใด

ก. ซูเมอร์เรียน	ข. อักคัด	ค. อัสซีเรีย	ง. คาลเดียน
-----------------	-----------	--------------	-------------

- ข้อใดคือผลงานการสร้างสรรค์อารยธรรมของชาวอโมไรต์
 - อักษรคูนิฟอร์ม
 - ประมวลกฎหมายฮัมมูราบี
 - พระราชวังซาร์กอน
 - สวนลอยแห่งบาบิโลน
- มรดกทางวัฒนธรรมของอารยธรรมเมโสโปเตเมียที่แสดงถึงความสามารถและวิทยาการสูงทางด้านการชลประทานคือข้อใด
 - ห้องสมุดที่เมืองนิเนเวห์
 - ซิกกูเรต
 - พระราชวังซาร์กอนที่คอร์ซาแบด
 - สวนลอยแห่งบาบิโลน
- ข้อใดคือผลงานทางด้านวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงของชาวสุเมเรียน
 - มหากาพย์อีเลียด
 - มหากาพย์กิลกาเมช
 - มหากาพย์โอดิสซีย์
 - มหากาพย์อีเนียด
- ข้อใด**ไม่ใช่**วัตถุประสงค์ของการสร้างซิกกูเรตของชาวสุเมเรียน
 - เป็นเทวสถานในการบูชาพระเจ้า
 - เป็นที่สอนหนังสือให้กับนักบวชรุ่นเยาว์
 - ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
 - เป็นที่พักอาศัยของพระมหากษัตริย์
- ข้อใดเป็นผลมาจากการประดิษฐ์ตัวอักษรของอารยธรรมโบราณ
 - ระบบโทรศัพท์ระหว่างประเทศ
 - การสื่อสารกันด้วยอีเมล
 - การแข่งขันกีฬาโอลิมปิก
 - ระบบทีวีวงจรปิด
- แหล่งอารยธรรมสำคัญของโลกมักจะก่อตัวขึ้นในบริเวณที่มีสภาพภูมิศาสตร์เช่นไร
 - ที่ราบลุ่มแม่น้ำ
 - หุบเขาและเทือกเขาสูง
 - ชายฝั่งทะเลและหุบเขา
 - บริเวณปล่องภูเขาไฟ
- ข้อใดคือปัจจัยที่ทำให้เกิดอารยธรรมเมโสโปเตเมีย
 - สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำสองสายคือแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส
 - สภาพภูมิศาสตร์ตั้งอยู่บนพื้นที่แม่น้ำไนล์ ซึ่งเป็นแม่น้ำสายที่ยาวที่สุดในโลก
 - สภาพภูมิศาสตร์ล้อมรอบไปด้วยแม่น้ำฮวงโหและแม่น้ำสินธุ
 - สภาพแวดล้อมเต็มไปด้วยเทือกเขาและหุบเขาสำคัญ

14. ข้อใดคือมรดกชิ้นสำคัญที่ชาวฮีบรูมอบให้กับโลกมนุษย์

ก. ศาสนาอิสลาม

ข. ศาสนาพุทธ

ค. ศาสนายูดาห์

ง. ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

15. เพราะเหตุใดจึงถือว่าประมวลกฎหมายของพระเจ้าฮัมมูราบีเป็นมรดกทางอารยธรรมชิ้นสำคัญของโลก

ก. เป็นประมวลกฎหมายฉบับแรกของโลก

ข. มีบทลงโทษที่รุนแรงซึ่งช่วยลดจำนวนผู้เป็นภัยต่อสังคม

ค. เป็นเครื่องแสดงถึงอำนาจรัฐเข้มแข็งพอที่จะบังคับพลเมืองได้

ง. เป็นแบบอย่างของความพยายามที่จะให้เกิดความยุติธรรมในการปกครอง

เป็นอย่างไรบ้างครับเพื่อนๆ ทำข้อสอบได้ไหมเอ่ย ถ้าทำไม่ได้
ไม่ต้องหมดกำลังใจนะครับ เดี่ยวเรามาศึกษาเนื้อหาเรื่อง อารยธรรม
เมโสโปเตเมีย แล้วค่อยทำแบบทดสอบหลังเรียนกันใหม่อีกรอบ
นะครับ ลู๊ๆ ครับ

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ทดสอบก่อนเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				

ทดสอบหลังเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				

สรุปการประเมิน ให้นักเรียนกรอกคะแนนก่อนและหลังเรียนลงในช่องผลการประเมิน

ผลการประเมิน	
คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน

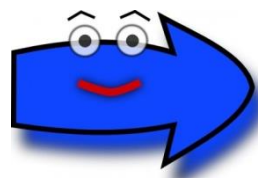
นักเรียนหลายคนได้ใหม่คะว่า อารยธรรมสำคัญของ
โลกตะวันตกอยู่ที่ทวีปใดบ้าง และมักจะก่อตัวขึ้นในบริเวณที่มี
สภาพภูมิศาสตร์แบบใด

สัสมิ ไทรานคะ
มีแหล่งกำเนิดอยู่ในทวีปเอเชีย ทวีปแอฟริกา
และอยู่ในทวีปยุโรป ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้น
บริเวณลุ่มแม่น้ำคะ

ถูกต้องคะ สัสมิ ไทรานมาก
ต่อไปให้นักเรียนมาเรียนรู้เพื่อหา
เรื่องอารยธรรมเมโสโปเตเมีย
กันเลเยคะ

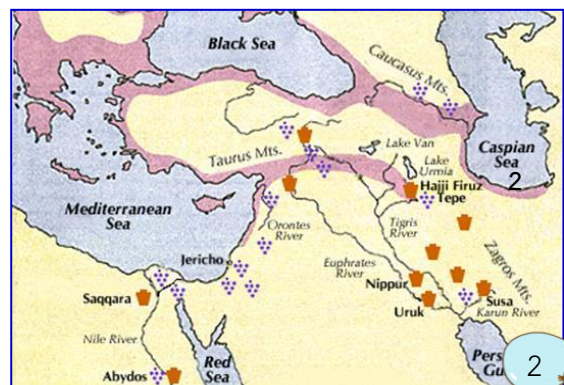

เรื่อง อารยธรรมเมโสโปเตเมีย

ความเจริญและวิทยาการทั้งหลายที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบันล้วนมีรากฐานมาจากอารยธรรมในสมัยโบราณแทบทั้งสิ้น ทั้งนี้ได้มีการผสมผสานกันและเชื่อมโยงกันระหว่างอารยธรรมเก่าและใหม่ และมีการสืบทอดกันต่อๆ มา แหล่งอารยธรรมเก่าแก่ของโลกสมัยโบราณเกิดขึ้นที่บริเวณราบลุ่มแม่น้ำที่สำคัญ โดยเริ่มจากอารยธรรมเมโสโปเตเมีย อารยธรรมอียิปต์ อารยธรรมอินเดีย และอารยธรรมจีน ต่อจากนั้นเป็นอารยธรรมที่เกิดขึ้นบริเวณริมฝั่งทะเล คือ อารยธรรมกรีกโบราณ และมาสิ้นสุดสมัยที่อารยธรรมโรมันโบราณ อารยธรรมเหล่านี้ถือว่าเป็นแหล่งเชื่อมสัมพันธ์และติดต่อกัน และเป็นรากฐานของความเจริญให้แก่ดินแดนทั้งในโลกตะวันตกและตะวันออกในปัจจุบัน

คำว่า เมโสโปเตเมีย เป็นภาษากรีกมาจากคำว่า Mesos เท่ากับภาษาอังกฤษว่า Middle และคำว่า Potamos เท่ากับภาษาอังกฤษว่า River รวมความแล้วหมายถึง “ดินแดนระหว่างแม่น้ำ 2 สาย” (land between the rivers) คือ แม่น้ำไทกริส (Tigris) และแม่น้ำยูเฟรติส (Euphrates) ปัจจุบันอยู่ในประเทศอิรัก เป็นแหล่งอารยธรรมแห่งแรกของโลก ซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อ 3,500 ปีก่อนคริสต์ศักราช โดยมีผู้คนหลายเชื้อชาติผดัดเปลี่ยนกันเข้ามาปกครองดินแดนนี้ พร้อมทั้งได้สร้างสมอารยธรรมให้เจริญรุ่งเรืองต่อเนื่อง และเป็นรากฐานความเจริญที่ดินแดนอื่นๆ ได้นำไปพัฒนาสืบทอดมาถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบ 1 และ 2 แผนที่อารยธรรมเมโสโปเตเมีย

ที่มา ห้องสมุดบ้านจอมยุทธ.//2543.//อารยธรรมเมโสโปเตเมีย.//สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2557./ จาก/
http://www.baanjomayut.com/library_2/origin_of_civilization/01.html

พื้นที่อารยธรรมเมโสโปเตเมียอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเอเชียในบริเวณที่เชื่อมต่อระหว่างทวีปเอเชีย ยุโรป และแอฟริกา โดยเฉพาะทางตะวันตกเฉียงเหนือซึ่งหันออกสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เป็นจุดเชื่อมโยงติดต่อกับอารยธรรมอียิปต์โบราณ พื้นที่ของแหล่งอารยธรรมทั้งหมดจะกินอาณาบริเวณจากทะเลเมดิเตอร์เรเนียนไปสู่อ่าวเปอร์เซีย มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยม เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ดินแดนพระจันทร์เสี้ยวอันอุดมสมบูรณ์” ครอบคลุมดินแดนบางส่วนในประเทศอิรักและซีเรียในปัจจุบัน

จากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของเมโสโปเตเมีย เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำมีการทับถมของดินตะกอนตามชายฝั่งแม่น้ำทั้งสอง ทำให้บริเวณแถบนี้อุดมสมบูรณ์และมีสภาพเหมาะสมแก่การเพาะปลูก แม้ว่าสภาพอากาศในดินแดนแถบนี้จะแปรปรวน เกิดความแห้งแล้ง น้ำท่วมเป็นประจำ อันเป็นเหตุให้การควบคุมน้ำหรือการชลประทานมีความจำเป็นต่อการทำกิจกรรมของผู้คนแถบนี้ นอกจากนั้นแล้ว ทางบกยังติดกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เชื่อมต่ออียิปต์และอารยธรรมที่กำลังก่อตัวในยุโรปทางตอนใต้ก็ยังเปิดสู่อ่าวเปอร์เซีย ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการขนส่งค้าขายทางทะเลกับอารยธรรมที่ห่างไกล เช่น จีน ลักษณะเช่นนี้เอง ทำให้ดินแดนเมโสโปเตเมียแห่งนี้ เป็นที่หมายปองของชนกลุ่มต่างๆ ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดอารยธรรมเมโสโปเตเมียมีดังนี้

ปัจจัยที่ทำให้เกิดอารยธรรมเมโสโปเตเมียมีอะไรบ้าง เพื่อนๆ พอละทราบกันบ้างหรือไม่คะ

หนูดีทราบค่ะ มีปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ ด้านความเชื่อทางศาสนา ค่ะ

1. ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์เป็นปัจจัยสำคัญโดยตรงปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรคอารยธรรมของมนุษย์ ซึ่งอารยธรรมเมโสโปเตเมียเป็นอู่อารยธรรมที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลกสมัยโบราณ โดยตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำ 2 สายคือ แม่น้ำไทกริส (Tigris) และแม่น้ำยูเฟรติส (Euphrates) ซึ่งมีต้นน้ำอยู่ในอาร์มีเนียและเอเชียไมเนอร์มาบรรจบกันเป็นแม่น้ำซัดต์อัลอาหรับแล้วไหลลงสู่ทะเลที่อ่าวเปอร์เซีย บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติสตอนล่างเรียกว่า บาบิโลเนีย (Babylonia) เป็นเขตซึ่งอยู่ติดกับอ่าวเปอร์เซีย มีชื่อเรียกในสมัยหนึ่งว่าชีนา (Shina) เกิดจากการทับถมของดินที่แม่น้ำพัดพามา กล่าวคือ ในฤดูร้อนหิมะบนภูเขาในอาร์มีเนียละลายไหลบ่าลงมาทางใต้พัดพาเอาโคลนตมมาทับถมไว้ยังบริเวณปากน้ำ ทำให้พื้นดินตรงปากแม่น้ำงอกออกทุกปี อาณาบริเวณที่เรียกว่า เมโสโปเตเมีย มีทิศเหนือจรดทะเลดำและทะเลแคสเปียน ทิศตะวันตกเฉียงใต้จรดคาบสมุทรอาหรับซึ่งล้อมรอบด้วยทะเลแดงและมหาสมุทรอินเดีย ทิศตะวันออกจรดที่ราบซีเรียและปาเลสไตน์ ส่วนทิศตะวันออกจรดที่ราบสูงอิหร่าน เมโสโปเตเมียแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนล่างใกล้กับอ่าวเปอร์เซีย แห่งนี้เรียกว่าบาบิโลเนีย ส่วนบนซึ่งค่อนข้างอุดมสมบูรณ์เรียกว่าอัสซีเรีย (Assyria) บริเวณทั้งหมดมีชนชาติหลายเผ่าพันธุ์อาศัยอยู่ มีการรบพุ่งกันอยู่เสมอ เมื่อชาติใดมีอำนาจก็เข้าไปยึดครองและกลายเป็นชนชาติเดียวกัน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวทำให้ชนชาติต่างๆ ที่ผลัดเปลี่ยนกันเข้ามามีอำนาจสร้างสมอารยธรรมให้เจริญรุ่งเรืองต่อเนื่องสืบต่อมาถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบ 3 ที่ตั้งอารยธรรมเมโสโปเตเมีย

ที่มา สรุปรายการธรรมตะวันตก(เมโสโปเตเมีย-อียิปต์)//สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2557/ จาก/ http://social-ave.blogspot.com/210/03/ blog-post_07.html

4

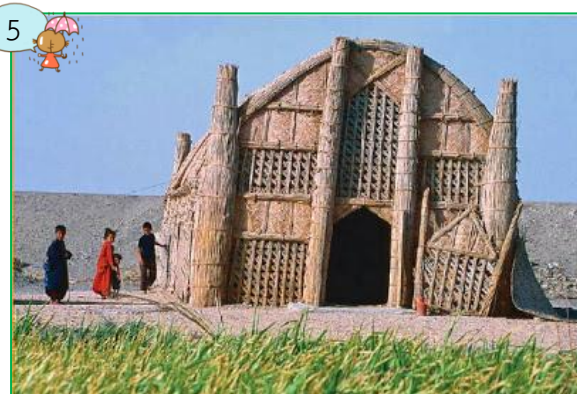
ภาพประกอบ 4 พื้นที่เพาะปลูกบริเวณแม่น้ำยูเฟรทีส
ที่มา ประวัติศาสตร์โลก./สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2558./
จาก/http://worldrecordhistory.blogspot
.com/p/blog-page.html

2. ความเจริญทางเทคโนโลยี เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดอารยธรรมของมนุษย์ กล่าวคือ ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ เทคโนโลยีของมนุษย์ยังคงเป็นแบบง่าย ๆ แต่ภายหลังเมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ขึ้น ซึ่งเทคโนโลยีแบบใหม่นี้มักเกิดขึ้นจากการที่มนุษย์พยายามที่จะเอาชนะธรรมชาติ เพื่อสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นมนุษย์จึงพยายามขวนขวายหาวิธีที่จะอยู่ร่วมกับธรรมชาติหรือบางแห่งต้องหาวิธีเอาชนะ

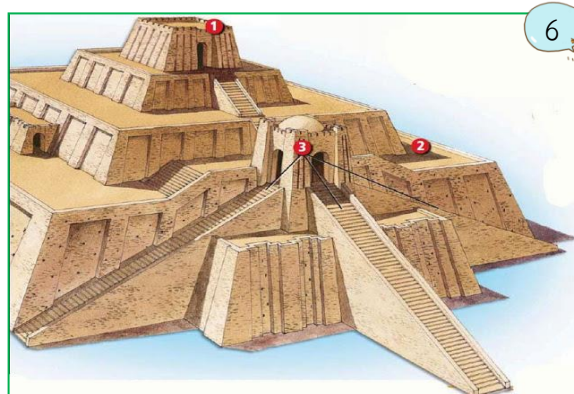
ธรรมชาติในทุกด้าน ความพยายามทั้งสองประการนี้ก่อให้เกิดการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ เช่น เทคโนโลยีในด้านเกษตร ซึ่งในบางท้องที่เกิดน้ำท่วม เกิดความแห้งแล้ง ก็ต้องมีการพัฒนาระบบชลประทานเพื่อประโยชน์ในการเกษตรและการประมง ทำให้ชาวสุเมเรียนต้องคิดค้นการชลประทานการระบายน้ำไปยังพื้นที่เพาะปลูก ในเวลาไม่ช้าชาวเขาก็เริ่มขุดคูคลองส่งน้ำขนาดเล็กต่อจากแม่น้ำเพื่อระบายไปยังไร่นาของพวกเขา ทั้งยังมีการประดิษฐ์คันไถทำด้วยโลหะสำริด ซึ่งเกิดจากการนำแร่ดีบุกผสมกับทองแดงทำให้คันนาแข็งแรง นำวัวมาเทียมคันไถ นับว่ามีความสำคัญ และเป็นครั้งแรกที่มีการนำแรงงานสัตว์มาใช้ทุนแรงงานมนุษย์ เป็นต้น

3. การเจริญเติบโตของสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม มนุษย์เมื่อมีการรวมตัวเป็นชุมชน โดยการรวมตัวขึ้นแรกอาจเป็นเพียงหมู่บ้านหรือเมืองขนาดเล็ก ภายหลังจึงขยายเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ซึ่งการรวมตัวกันของมนุษย์นั้นนอกจากเพื่อให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้แล้ว ยังทำให้มนุษย์สามารถประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ขึ้นได้อีกด้วย ซึ่งอารยธรรมเมโสโปเตเมียก็เช่นเดียวกัน ผลจากการขยายพื้นที่การเพาะปลูกและการขุดคูคลองส่งน้ำเพิ่มขึ้นด้วย ก่อให้เกิดการเพิ่มของผลผลิตทางเกษตรกรรม จำนวนประชากร การขยายตัวของชุมชน และการสร้างสังคมเมือง (Urban society) อย่างต่อเนื่อง ทำให้ต่อมาได้มีการจัดตั้งเป็นนครรัฐ จำนวน 12 นครรัฐ นอกกำแพงเมืองเป็นที่ตั้งของไร่นาซึ่งเป็นแหล่งอาหารของชาวเมือง ที่ดินส่วนใหญ่เป็นของกษัตริย์ นักบวช และชาวเมืองที่มั่งคั่ง มีชนชั้นแรงงานหรือชาวนาเป็นแรงงานเพาะปลูก ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารจัดการที่ดินเกิดขึ้น การรวมตัวกันของมนุษย์ยังก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคม

กล่าวคือช่วยทำให้มนุษย์เกิดความรับผิดชอบร่วมกันในด้านสาธารณประโยชน์ เช่น การช่วยกันดูแลระบบชลประทาน การช่วยป้องกันตนเอง ก่อให้เกิดการแบ่งแยกแรงงานและเกิดกลุ่มอาชีพเฉพาะขึ้นในสังคม

ภาพประกอบ 5 ที่อยู่อาศัยที่สร้างจากโคลนและต้นอ้อ
ที่มา ประวัติศาสตร์โลก./สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2557./
จาก/http://worldrecordhistory.blogspot. com/p/blog-
page.html

ภาพประกอบ 6 ภาพซิกกูแรตแห่งเมืองอูร์
ที่มา ประวัติศาสตร์โลก./สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2557./
จาก/http://worldrecordhistory.blogspot. com/p/blog-
page.html

4. ความเชื่อและศาสนา ศาสนาและความเชื่อเป็นสิ่งที่สนองความต้องการที่มนุษย์จะขาดเสียมิได้ เช่นเดียวกับสังคมของพวกสุเมเรียน ภัยจากธรรมชาติเป็นสิ่งที่ควบคุมไม่ได้ เช่น ภาวะน้ำท่วม แม้จะสร้างเขื่อนแต่ก็ไม่สามารถป้องกันชีวิตของผู้คนนับพันได้ รวมทั้งการไร้ปราการธรรมชาติที่จะขวางกั้นศัตรูได้สร้างความรู้สึกลึ้นหวั่งให้พวกเขาและยอมตกอยู่ในอำนาจลี้ลับของพระเจ้า พวกสุเมเรียนมองว่ามนุษย์เกิดมาเพื่อรับใช้พระเจ้าเท่านั้น ดังนั้นพวกเขาจึงทุ่มเทให้กับการสร้างสถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ เรียกว่า ซิกกูแรต เพื่อเป็นเทวสถานในการบูชาพระเจ้า และเกิดงานศิลปะที่เกี่ยวกับเทพเจ้าที่นับถือเพื่อเป็นการบูชาและแสดงความเคารพในสิ่งที่มนุษย์จิตนาการขึ้น โดยแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในลักษณะรูปธรรมต่างๆ เช่น ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม วรรณคดี และดนตรี นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ให้หลุดพ้นจากความกลัว

พัฒนาการอารยธรรมเมโสโปเตเมีย

1. สมัยอาณาจักรซูเมอร์

ชนชาติซูเมอร์เรียน (Sumerian) เป็นชนชาติแรกที่สร้างความเจริญขึ้นในบริเวณเมโสโปเตเมีย ซึ่งเชื่อกันว่า ชาวซูเมอร์เรียนได้อพยพมาจากที่ราบสูงอิหร่าน และได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณตอนล่างสุดของกลุ่มแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส ตรงส่วนที่ติดกับอ่าวเปอร์เซีย โดยเรียกบริเวณนี้ว่า ซูเมอร์ (Sumer) นักประวัติศาสตร์ถือว่า ซูเมอร์ คือ แหล่งกำเนิดของนครรัฐ (city-state) แห่งแรกของโลก การตั้งถิ่นฐานเริ่มแรกของชาวซูเมอร์นั้น เป็นเพียงหมู่บ้านกสิกรรม รู้จักเลี้ยงสัตว์และเพาะปลูก จนเกิดเป็น “การปฏิวัติเกษตรกรรม” ด้วยสภาพภูมิประเทศของเมโสโปเตเมียไม่เอื้ออำนวยต่อการตั้งถิ่นฐาน คือ มีปริมาณน้ำฝนน้อย อากาศร้อนจัด ส่งผลต่อการทำเกษตรกรรม ทำให้ชาวซูเมอร์เรียนต้องคิดค้นการชลประทานและการระบายน้ำไปยังพื้นที่เพาะปลูก ทำให้หมู่บ้านได้รวมเป็นศูนย์กลางการปกครองในลักษณะของเมือง ที่ดินส่วนใหญ่เป็นของกษัตริย์ นักบวช และชาวเมืองที่มั่งคั่ง เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการทำบัญชีที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อบันทึกรายละเอียดต่างๆ จึงทำให้ชาวซูเมอร์เรียนคิดประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นเป็นครั้งแรกของโลก เรียกว่า อักษรคูนiform (Cuneiform) หรืออักษรรูปลิ้น

สังคมของพวกซูเมอร์เรียน ภัยธรรมชาติเป็นสิ่งที่ควบคุมไม่ได้ พวกซูเมอร์เรียนมองว่ามนุษย์เกิดมาเพื่อรับใช้พระเจ้าเท่านั้น ดังนั้นพวกเขาจึงทุ่มเทให้กับการสร้างสถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ เรียกว่า ซิกกูเรต เพื่อเป็นเทสสถานในการบูชาพระเจ้าหรือเทพประจำเมือง วรรณกรรมที่สำคัญได้แก่ มหากาพย์กิลกาเมช เป็นเรื่องราวการผจญภัยของกิลกาเมช ประมุขและวีรบุรุษแห่งอูรุก

มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวซูเมอร์เรียนมีหลายประการ คือ การประดิษฐ์จานหมุนเพื่อใช้ในการปั่นฝ้ายดินเผา มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ รู้จักระบบเลขฐาน 60 ในการแบ่งเวลาและมุม การคำนวณพื้นที่ของวงกลม

พวกซูเมอร์เรียนถูกชนเผ่าอิลลาไมต์ จากดินแดนซึ่งเป็นที่ตั้งของประเทศอิหร่านในปัจจุบันบุกเข้าทำลายเมือง พวกซูเมอร์เรียนก็สูญสิ้นอำนาจอย่างถาวร

2. สมัยอาณาจักรบาบิโลนเก่า

พวกอะมอไรต์หรือบาบิโลน เป็นชนเผ่าเซมิติกซึ่งมีถิ่นกำเนิดในแถบตะวันออกกลาง ได้ขยายอิทธิพลในดินแดนเมโสโปเตเมียและสร้างอาณาจักรบาบิโลนที่เจริญรุ่งเรืองในช่วงประมาณปี 1800-1600 ก่อนคริสต์ศักราช ผู้นำสำคัญคือกษัตริย์ฮัมมูราบี ผู้ยิ่งใหญ่ โดยการทำสงครามขยายดินแดนและ จัดทำประมวลกฎหมายฮัมมูราบี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขความยุติธรรมต่างๆ ของกฎหมายชนเผ่า เป็นการสร้างความยุติธรรมให้แก่สังคม

ได้ชื่อว่าเป็นกฎหมาย “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” ลักษณะของอาณาจักรบาบิโลนเก่ามีลักษณะเป็น “รัฐสวัสดิการ” รัฐดูแลพลเมืองอย่างใกล้ชิด

ฝ่ายปกครองมีอำนาจได้ไม่นาน เพราะนักบวชกลับมีอิทธิพลเช่นเดิม อาณาจักรบาบิโลนจึงค่อยๆ เสื่อมอำนาจลง เมื่อมีชนชาติอื่นขยายอิทธิพลเข้ามาในดินแดนเมโสโปเตเมียและสลายลงไป โดยถูกพวกอัสซีเรียโจมตี

3. สมัยจักรวรรดิอัสซีเรีย พวกอัสซีเรียมีถิ่นฐานอยู่ทางตอนเหนือของเมโสโปเตเมีย เป็นชนชาติที่รุกรานที่มีความสามารถและโหดร้าย จึงเป็นที่เกรงขามของชนชาติอื่น พวกอัสซีเรียได้ขยายอำนาจครอบครองดินแดนของพวกบาบิโลเนียน ซีเรีย และดินแดนบางส่วนของจักรวรรดิอียิปต์ ทำให้อัสซีเรียกลายเป็นเจ้าแห่งดินแดนวงพระจันทร์เสี้ยวไพบูลย์ มีความเจริญรุ่งเรืองในช่วงปี 900-612 ก่อนคริสต์ศักราช จักรวรรดิอัสซีเรียมีศูนย์กลางในการปกครองที่เมืองนิเนเวห์ ชาวอัสซีเรียนิยมสร้างวังแพนวัต มรดกทางศิลปกรรมเจริญถึงขีดสุดในสมัยพระเจ้าอัสซุร์บานิปาล ที่สำคัญ ได้แก่ ภาพสลักหินต่ำ แสดงภาพชีวิตประจำวันของชาวอัสซีเรีย ความยิ่งใหญ่ของจักรวรรดิอัสซีเรียเกิดจากการรุกรานดินแดนของชนชาติอื่น ดังนั้นจึงมีศัตรูมากและถูกศัตรูทำลาย

4. สมัยจักรวรรดิบาบิโลนใหม่ พวกคาลเดียนเป็นพวกเร่ร่อนเผ่าเซมิติค ตั้งถิ่นฐานบริเวณทะเลทรายซีเรียและทะเลทรายอาหรับ ได้เข้ายึดครองดินแดนทางตะวันออกเฉียงเหนือของดินแดนเมโสโปเตเมีย และได้ร่วมกับชนชาติอื่นทำลายอำนาจของอัสซีเรีย เมื่อปี 612 ก่อนคริสต์ศักราช หลังจากนั้นก็ได้ครอบครองดินแดนส่วนใหญ่ของจักรวรรดิอัสซีเรีย ผู้นำที่ยิ่งใหญ่ของคาลเดียนคือ กษัตริย์เนบูคัดเนซซาร์ ซึ่งสถาปนาจักรวรรดิบาบิโลนขึ้นใหม่และรื้อฟื้นความเจริญต่างๆ ในอดีต เช่น การก่อสร้างอาคารที่สวยงามโดยเฉพาะการสร้าง “สวนลอยแห่งบาบิโลน” ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็น 1 ใน 7 สิ่งมหัศจรรย์ของโลก เพราะสามารถใช้ความรู้ในการชลประทานทำให้สวนลอยแห่งนี้เขียวขจีได้ตลอดทั้งปี นอกจากนี้พวกคาลเดียนยังรู้จักการแบ่งสัปดาห์ออกเป็น 7 วัน แบ่งวันออกเป็น 12 คาบ คาบละ 120 นาที นักประวัติศาสตร์ เรียกจักรวรรดิของพวกคาลเดียนว่า “จักรวรรดิบาบิโลนใหม่” จักรวรรดิคาลเดียนมีอำนาจในช่วงสั้นๆ เพราะถูกกองทัพเปอร์เซียโดยการนำของพระเจ้าไซรัสมหาราช เข้ายึดครองและผนวกเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิเปอร์เซีย และสลายเมื่อปี 534 ก่อนคริสต์ศักราช นับเป็นการสิ้นสุดประวัติศาสตร์ของดินแดนเมโสโปเตเมียในยุคโบราณ

5. สมัยอาณาจักรขนาดเล็ก

พวกฟินิเซียน อาศัยอยู่ในดินแดนฟินิเซียซึ่งเป็นที่ตั้งของประเทศเลบานอนปัจจุบัน และมีการปกครองแบบนครรัฐ ลักษณะที่ตั้งมีเทือกเขาสลับซับซ้อนกันระหว่างที่ราบแคบๆ ซึ่งขนานกับชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนกับดินแดนอื่นๆ ทำให้พวกฟินิเซียนไม่สามารถขยายดินแดนของตนออกไปได้ จึงดำรงชีวิตด้วยการเดินเรือและค้าขายทางทะเล ฟินิเซียนได้รับการยกย่องว่าเป็น

พ่อค้าทางเรือผู้ยิ่งใหญ่ในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนของตะวันออกกลางสมัยโบราณ นอกจากมีชื่อเสียงในด้านการค้าแล้ว ชาวฟินิเซียนยังมีชื่อเสียงในด้านอุตสาหกรรมต่อเรือซึ่งทำจากไม้ซีดาร์ที่มีอยู่มากบนเทือกเขาในเลบานอนและการทำอุตสาหกรรมเครื่องใช้จากแร่โลหะต่างๆ ชาวฟินิเซียนจำเป็นต้องใช้เอกสารและหลักฐานในการติดต่อค้าขายจึงได้พัฒนาตัวอักษรขึ้นจากโบราณของอียิปต์จำนวนรวม 22 ตัว อักษรฟินิเซียนเป็นมรดกทางอารยธรรมที่สำคัญของโลกตะวันตก เนื่องจากชาวกรีกและโรมันได้นำไปใช้และสืบทอดต่อมาจนถึงปัจจุบัน

พวกฮีบรู ชาวฮีบรูหรือชาวยิว เป็นชนเผ่าเซมิติกที่เร่ร่อนอยู่ในดินแดนต่างๆ เคยอาศัยอยู่ในเขตซูเมอร์ก่อนที่จะอพยพเข้าไปอยู่ดินแดนคานาอัน (Canaan) หรือ ปาเลสไตน์ (Palestine) ในปัจจุบัน ชาวฮีบรูเป็นชนชาติที่เฉลียวฉลาดและบันทึกเรื่องราวของพวกตนในคัมภีร์ศาสนา (Old Testament) ทำให้มีข้อมูลเกี่ยวกับบรรพบุรุษของชาวยิวอย่างละเอียด บันทึกชาวฮีบรูกล่าวว่า เดิมบรรพบุรุษเคยอยู่ทางตอนเหนือของเมโสโปเตเมียต่อมาได้ตกเป็นทาสของอียิปต์เมื่ออียิปต์เสื่อมอำนาจชาวฮีบรูจึงพ้นจากความเป็นทาสโดยผู้นำคือ โมเสส (Moses) ได้นำชาวฮีบรูเดินทางเร่ร่อนมาถึงดินแดนคานาอันหรือภายหลังเรียกว่า “ปาเลสไตน์” และ สร้างอาณาจักรอิสราเอล มีกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่คือ กษัตริย์เดวิด (David) ซึ่งสถาปนานครเยรูซาเลมเป็นเมืองหลวง ชาวยิวมีกฎหมาย วรรณกรรม และศาสนาของตนเอง วรรณกรรมที่สำคัญคือ คัมภีร์ไบเบิล

ความเจริญรุ่งเรืองที่ชนชาติต่างๆ ในดินแดนเมโสโปเตเมียคิดค้น หล่อหลอม และสืบทอดต่อกันมา ส่วนใหญ่กลายเป็นรากฐานของอารยธรรมตะวันตกที่ชาวยุโรป รับและพัฒนาต่อเนื่องเป็นอารยธรรมของมนุษยชาติในปัจจุบัน

ชนชาติต่างๆ เหล่านี้ช่วยสร้างสรรค์
อารยธรรมเมโสโปเตเมียให้เจริญรุ่งเรือง
และได้มรดกของอารยธรรม
เมโสโปเตเมียไว้หลายอย่างเลขหะคะ

ใช่ค่ะ เช่นสวนลอยแห่งบาบิโลน
เป็นตัวอย่างแสดงถึงความสามารถและ
วิทยาการสูงทางด้านการชลประทาน
อักษรคูนิฟอร์ม เป็นตัวอักษรชนิดแรก
ของโลกด้วยหะคะ

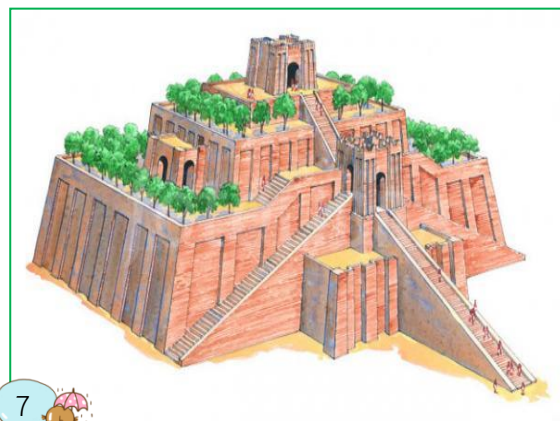
มรดกของอารยธรรมเมโสโปเตเมียที่มีอิทธิพลต่อมนุษยชาติ

1. ผลงานด้านสถาปัตยกรรม

ซิกกูแรต (Ziggurat) เป็นสิ่งก่อสร้างของอารยธรรมซูเมอร์เรียน (Sumerians) ในบริเวณเมโสโปเตเมีย มีลักษณะคล้ายพีระมิดแบบขั้นบันได แต่ไม่ก่อสร้างสูงจนเป็นยอดแหลม ด้านบนของซิกกูแรตซึ่งเป็นพื้นที่ราบกว้างจะสร้างเป็นวิหาร ในระยะแรกการสร้างซิกกูแรตมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา แต่ต่อมาซิกกูแรตนี้ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของพระราชวังกษัตริย์ เช่น ซิกกูแรตที่เมืองอูร์ (Ur)

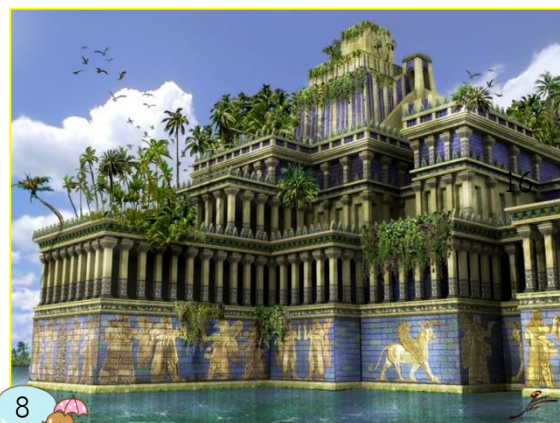
สวนลอยแห่งบาบิโลน สวนลอยบาบิโลนจัดเป็นหนึ่งในเจ็ดสิ่งมหัศจรรย์ของโลก ตั้งอยู่บนแม่น้ำยูเฟรติส ประเทศอิรักในปัจจุบัน สร้างโดยกษัตริย์เนบูคัดเนซซาร์ แห่งกรุงบาบิโลเนีย สร้างให้แถมเหล้าของพระองค์ชื่อพระนางเซมิรามิส สร้างขึ้นเมื่อ 600 ปีก่อนคริสต์ศักราช สูงประมาณ 75 ฟุต กินพื้นที่ 400 ตารางฟุต ระเบียงทุกชั้นได้รับการตกแต่งด้วยไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้ยืนพุ่มชนิดต่างๆ มีระบบชลประทานชักน้ำจากแม่น้ำไทกริสไปทำเป็นน้ำตกและนำไปเลี้ยงต้นไม้ตลอดปี

พระราชวังซาร์กอน เป็นสถาปัตยกรรมที่แสดงถึงอำนาจอันยิ่งใหญ่ของอาณาจักรอัสซีเรียและมีความสำคัญที่สุด พระราชวังนี้สร้างเมื่อประมาณ 2,340 – 2,180 B.C. มีลักษณะเป็นกำแพงสูงทึบเป็นชั้น ๆ ขึ้นไป นักโบราณคดีสันนิษฐานว่า การก่อสร้างตึกสูงเป็นชั้น ๆ โดยมีพระราชวังอยู่ชั้นบนสุดนั้นเพื่อให้พ้นจากอุทกภัย ตัวตึกสามารถเดินขึ้นไปทางบันไดหรือ

7

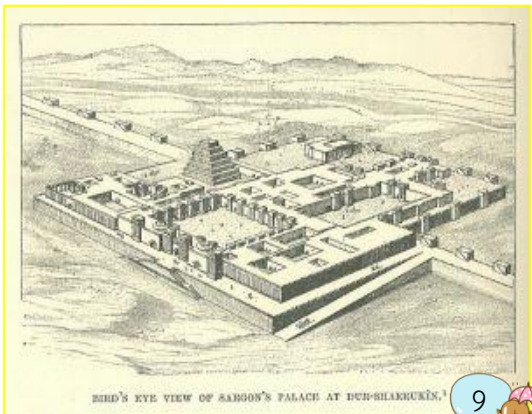
ภาพประกอบ 7 ซิกกูแรต
ที่มา ซิกกูแรต //สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2557/
จาก/<http://www.thaigoodview.com/node/40867>

8

ภาพประกอบ 8 สวนลอยบาบิโลน
ที่มา สวนลอยบาบิโลน //สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2557/
จาก/<https://fangnuttarika.wordpress.com>

ชีรธม้า (Chariot) เพื่อไปถึงชั้นบนสุดได้ โดยธรรมาจะอาศัยทางลาด ตัวพระราชวังก่อด้วยอิฐเคลือบ ทำให้พื้นผิวมีลักษณะเป็นมันเงามาก ประตูทางเข้า ตัวกำแพงหรือป้อมค่ายต่าง ๆ ล้วนมีรูปทรง

9

ภาพประกอบ 9 พระราชวังซาร์กอน
ที่มา พระราชวังของพระเจ้าซาร์กอน //สืบค้นเมื่อ 21
เมษายน 2557,จาก/https://pattaporn093.
wordpress.com/2014/01/06/

เรขาคณิตทั้งนั้นโดยเฉพาะส่วนโค้งนับว่าเป็นรูปแบบที่สำคัญที่สุดในการสร้างพระราชวังของพวกอัสซีเรียน

ประติมากรรม รูปวัวแกะสลักมีปีกแต่หัวเป็นคน เป็นสัญลักษณ์ คือ วัว หมายถึง แผ่นดิน ศีรษะคน หมายถึง กษัตริย์ ปีก หมายถึง ท้องฟ้าเป็นภาพนูนสูง สร้างเป็นรูปวัวมี 5 ขา ที่ทำเช่นนั้นเพราะหวังผลในการมองดูแต่ละจุดยืน สิ่งโตสลักได้สวยงามมีชีวิตสมจริง ภาพสิงโตบาดเจ็บ (wounded lion)

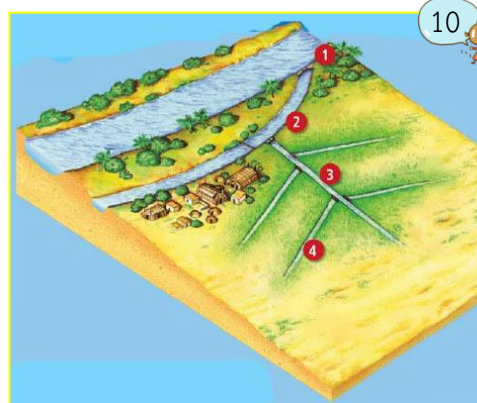
2. ด้านวรรณกรรม ด้วยความสำเร็จในระบบ

การเขียนทำให้ชาวสุเมเรียนสามารถสร้างวรรณกรรมสำคัญเรื่องแรกของโลก ซึ่งรู้จักอย่างกว้างขวางและมีขนาดยาวที่ชื่อว่า มหากาพย์กิลกาเมช เขียนบน

แผ่นดินเผาขนาดใหญ่ 12 แผ่น รวมด้วยกันทั้งสิ้น 3,000 บรรทัด

3. ด้านคณิตศาสตร์ ชาวสุเมเรียนเป็นพวกแรกที่คิดค้นวิธีการคิดเลข ทั้งการลบ การบวก และการคูณ ชาวสุเมเรียนนิยมใช้หลัก 60 และหลักนี้เองถูกนำมาใช้ในเรื่องการนับเวลา ต่อมาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งการแบ่งวงกลมออกเป็น 360 องศา (6 x 60) ด้วย

4. ด้านชลประทาน ชาวสุเมเรียนเป็นชนชาติแรกที่ได้สร้างระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากถิ่นฐานที่ชาวสุเมเรียนรุ่นแรกได้สร้างบ้านเรือนนั้น ทิวทัศน์แผ่นดินปกคลุมด้วยบริเวณพื้นที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ ที่เกิดจากการทับถมของโคลนตมที่แม่น้ำพัดมา ดินดังกล่าวเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชผลทางเกษตรแต่ที่ยากลำบากคือ ปัญหาเรื่องน้ำ เพราะบริเวณเมโสโปเตเมียเกือบจะเรียกได้ว่าฝนไม่ตกเลย ทำให้พื้นที่ที่อยู่ห่างจากแม่น้ำ เป็นที่แห้งแล้งไม่เหมาะสมแก่การทำการเพาะปลูก ในขณะเดียวกันน้ำจะเอ่อขึ้น

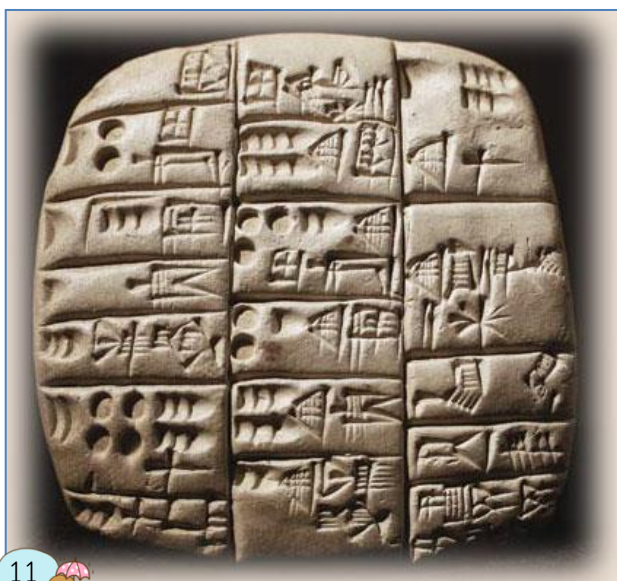

10

ภาพประกอบ 10 จำลองระบบชลประทานในสมัยโบราณ
ที่มา ประวัติศาสตร์โลก //สืบค้นเมื่อ 21 เมษายน
2557,จาก/http://worldrecordhistory.blogspot.
com/p/blog-page.html

ท่วมฝั่งทุกปีทำให้บริเวณที่อยู่ใกล้ริมฝั่งแม่น้ำชุ่มชื้นและ น้ำขังเป็นเหมือนบึง ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าพื้นที่บางแห่งขึ้นและเกินไป บางแห่งแห้งแล้งเกินไป ซึ่งชาวสุเมเรียนที่เข้ามาในระยะแรกได้เห็นปัญหาดังกล่าว เมื่อพวกเขาได้ตัดสินใจตั้งรกรากในบริเวณนี้ก็จะต้องหาทางเอาชนะธรรมชาติ ด้วยการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติเพื่อให้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตของตนมากที่สุด

5. ประดิษฐ์ตัวอักษร เรียกว่า อักษรรูปलिपिหรือตัวอักษรคูนiform อักษรलिपिเป็นสิ่งที่ประดิษฐ์ที่ชาวสุเมเรียนนำเอาไม้สลักลงบนแผ่นดินเหนียวเปียกเป็นสัญลักษณ์ การประดิษฐ์ตัวอักษรเป็นประโยชน์ต่อศาสนกิจ การบันทึกของพวกพระ เช่น บัญชีรับจ่าย ชาวสุเมเรียนเป็นชนชาติแรกในดินแดนเมโสโปเตเมีย ที่รู้จักการเขียนหนังสือ การเขียนตัวหนังสือของชาวสุเมเรียนจะใช้ไม้เสียนี่ เรียกว่าตัวอักษรคูนiform หรือตัวอักษรรูปलिपि และใช้ตัวอักษรนี้เขียนข้อความต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเขียนตัวอักษรของกรีกและโรมันในสมัยต่อมา

11

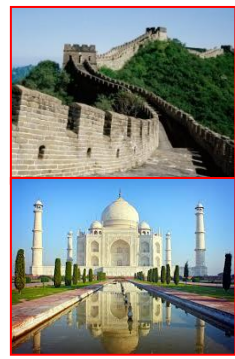
	MEANING	OUTLINE CHARACTER, B. C. 3500	ARCHAIC CUNEIFORM, B. C. 2500	ASSYRIAN, B. C. 700	LATE BABYLONIAN, B. C. 500
1.	The sun				
2.	God, heaven				
3.	Mountain				
4.	Man				
5.	Ox				
6.	Fish				

12

ภาพประกอบ 11 และ ภาพประกอบ 12 อักษรคูนiform
ที่มา ประวัติศาสตร์โลก //สืบค้นเมื่อ 21 เมษายน 2557./จาก/https://yuttapoomsose.wordpress.com/

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

คำชี้แจงขั้นตอนในการทำกิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน โดยแบ่งเป็น เก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 2 คน ให้แต่ละกัน โดยดูจากคะแนน ปพ.5 หรือคะแนนสอบก่อนเรียน
2. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มละ 1 คน แล้วให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มไปอยู่นอกห้องเรียน
3. สมาชิกที่เหลือในแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมาจับสลากหัวข้อในการทำกิจกรรมโมเดลอารยธรรม มีทั้งหมด 6 หัวข้อ คือ อารยธรรมเมโสโปเตเมีย อารยธรรมอียิปต์ อารยธรรมกรีก อารยธรรมโรมัน อารยธรรมจีน อารยธรรมอินเดีย
4. อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมประกอบด้วย กระดาษ A4 และกระดาษกาว
5. ผู้สอนแจกกระดาษให้กลุ่มละ 3 แผ่น และกระดาษกาวกลุ่มละ 1 ม้วน
6. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันออกแบบโมเดลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จับสลากได้ 1 อย่าง โดยมีข้อยกเว้นคือ ห้ามฉีกหรือตัดกระดาษ แต่ให้พับหรือขยำได้ หรือใช้กระดาษกาวในการติดหรือทำเป็นรูปโมเดลร่วมกันกับกระดาษได้ จะได้ทั้งหมด 6 โมเดลอารยธรรม
7. ให้เวลาในการทำโมเดลอารยธรรม กลุ่มละ 10 นาที
8. ระหว่างการทำกิจกรรมให้ปิดห้องเรียน เพื่อไม่ให้ตัวแทนที่แต่ละกลุ่มส่งออกมาทราบบว่าสมาชิกที่เหลือในห้องเรียนกำลังทำอะไรอยู่ พร้อมทั้งกำชับสมาชิกผู้เรียนแต่ละกลุ่มที่เหลือในห้องเรียนห้ามเสียงดังและทำท่าทางไปคำให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มทราบเด็ดขาด
9. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มที่อยู่ข้างนอกห้องเรียนเข้ามาในห้องเรียนได้
10. แจกกระดาษให้ตัวแทนกลุ่มคนละ 6 แผ่น
11. ให้ตัวแทนผู้เรียนของแต่ละกลุ่มทายชื่อโมเดลอารยธรรมที่เพื่อนๆ ในแต่ละกลุ่มสร้างขึ้น และตอบคำถามว่ามีความเกี่ยวข้องกับอารยธรรมอะไรและอย่างไรบ้าง โดยให้ทายให้ครบทั้ง 6 อย่าง โดยเขียนลงบนกระดาษที่แจกให้ ให้เวลาในการทาย 5 นาที
12. สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันเฉลยโมเดลอารยธรรมที่สร้างขึ้น
13. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปเนื้อหาที่ได้จากการทำกิจกรรมโมเดลอารยธรรม

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

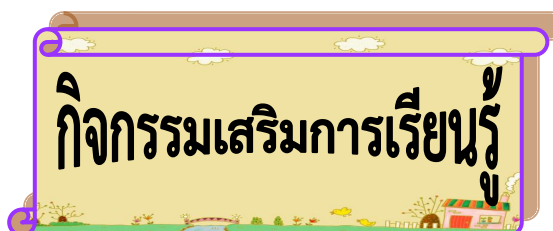
กิจกรรมที่ 2

คำชี้แจง : ให้นักเรียนจับคู่คำที่กำหนดให้และข้อความต่อไปนี้ให้สัมพันธ์กัน แล้วนำหมายเลขคำที่กำหนดให้ไปเติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. อะมไรต์	2. ชิกกูแรต	3. สุเมเรียน	4. อัซซีเรีย	5. มหาเทพยักิลกาเมช
6. กฎหมายฮัมมูราบี	7. คูนิฟอร์ม	8. สวนลอยบาบิโลน	9. เมโสโปเตเมีย	10. ยูดาห์
11. ฟินีเซีย	12. นิเนเวห์	13. บาบิโลนใหม่	14. ดินแดนพระจันทร์เสี้ยว	15. เปอร์เซีย

- 1. ตัวอักษรชนิดแรกที่ชาวสุเมเรียนเป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้น
- 2. ดินแดนระหว่างแม่น้ำ 2 สาย คือ แม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส
- 3. 1 ใน 7 สิ่งมหัศจรรย์ของโลก มีระบบชลประทานจากแม่น้ำไทกริสไปทำเป็นน้ำตกและเลี้ยงต้นไม้
- 4. สถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ในการบูชาเทพเจ้า
- 5. มรดกสำคัญของชาวฮิบรูที่ทิ้งไว้ให้
- 6. แหล่งอารยธรรมโบราณที่มีความเก่าแก่ที่สุดในโลก
- 7. กลุ่มคนที่รับและสืบทอดอารยธรรมของพวกสุเมเรียนและอัครัด
- 8. ขนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณลุ่มแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส
- 9. ได้รับยกย่องว่าเป็นพ่อค้าทางเรือผู้ยิ่งใหญ่ในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนของตะวันออกกลางสมัยโบราณ
- 10. เจ้าแห่งดินแดนวงพระจันทร์เสี้ยวไพบูลย์
- 11. ศูนย์กลางการปกครองสมัยจักรวรรดิอัซซีเรีย
- 12. เรื่องราวการผจญภัยของวีรบุรุษแห่งเมืองอูรุก
- 13. ประมวลกฎหมายที่ยึดถือหลัก “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน”
- 14. ขนเผ่าอินโด-ยูโรเปียน
- 15. สมัยอาณาจักรคาลเดีย

กิจกรรมที่ 2

คำชี้แจง : ให้นักเรียนจับคู่คำที่กำหนดให้และข้อความต่อไปนี้ให้สัมพันธ์กัน แล้วนำคำที่กำหนดให้ไปเติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. อะมอไรต์	2. ซิกกูแรต	3. สุเมเรียน	4. อัสนีเรีย	5. มหาเทพยักิลกาเมช
6. กฎหมายฮัมมูราบี	7. คูนิฟอร์ม	8. สวนลอยบาบิโลน	9. เมโสโปเตเมีย	10. ยูดาห์
11. ฟินีเซีย	12. นิเนเวห์	13. บาบิโลนใหม่	14. ดินแดนพระจันทร์เสี้ยว	15. เปอร์เซีย

คูนิฟอร์ม

ดินแดนพระจันทร์เสี้ยว

สวนลอยบาบิโลน

ซิกกูแรต

ยูดาห์

เมโสโปเตเมีย

อะมอไรต์

สุเมเรียน

ฟินีเซีย

อัสนีเรีย

นิเนเวห์

มหาเทพยักิลกาเมช

กฎหมายฮัมมูราบี

เปอร์เซีย

บาบิโลนใหม่

- ตัวอักษรชนิดแรกที่ชาวสุเมเรียนเป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้น
- ดินแดนระหว่างแม่น้ำ 2 สาย คือ แม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส
- 1 ใน 7 สิ่งมหัศจรรย์ของโลก มีระบบชลประทานจากแม่น้ำไทกริสไปทำเป็นน้ำตกและเลี้ยงต้นไม้
- สถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ในการบูชาเทพเจ้า
- มรดกสำคัญของชาวฮิบรูที่ทิ้งไว้ให้
- แหล่งอารยธรรมโบราณที่มีความเก่าแก่ที่สุดในโลก
- กลุ่มคนที่รับและสืบทอดอารยธรรมของพวกสุเมเรียนและอัคคัค
- ชนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณลุ่มแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส
- ได้รับยกย่องว่าเป็นพ่อค้าทางเรือผู้ยิ่งใหญ่ในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนของตะวันออกกลางสมัยโบราณ
- เจ้าแห่งดินแดนวงพระจันทร์เสี้ยวไพบูลย์
- ศูนย์กลางการปกครองสมัยจักรวรรดิอัสนีเรีย
- เรื่องราวการผจญภัยของวีรบุรุษแห่งเมืองอูรุก
- ประมวลกฎหมายที่ยึดถือหลัก “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน”
- ชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียน
- สมัยอาณาจักรคาลเดีย

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. เหตุผลข้อใดสนับสนุนคำกล่าวที่ว่า “สมัยประวัติศาสตร์ตะวันตกเริ่มขึ้นที่อาณาจักรซูเมอร์”
 - ก. ชาวอัสซีเรียประดิษฐ์ตัวอักษรเฮียราติกได้เป็นชนกลุ่มแรก
 - ข. ชาวอัสซีเรียประดิษฐ์ตัวอักษรรูปลิ่มหรืออักษรคูนิฟอร์มได้เป็นชนกลุ่มแรก
 - ค. ชาวซูเมอร์ียนประดิษฐ์ตัวอักษรรูปลิ่มหรืออักษรคูนิฟอร์มได้เป็นชนกลุ่มแรก
 - ง. ชาวซูเมอร์ียนประดิษฐ์ตัวอักษรไฮโรกลิฟิกได้เป็นชนกลุ่มแรก
2. มรดกทางวัฒนธรรมข้อใดที่มนุษย์ยังคงใช้ประโยชน์สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน
 - ก. การชลประทานและการระบายน้ำไปยังพื้นที่เพาะปลูก
 - ข. การสร้างวิหารขนาดใหญ่เพื่อบูชาเทพเจ้า
 - ค. การแบ่งชนชั้นวรรณะในสังคมโดยผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิง
 - ง. การที่พระนักบวช เป็นผู้นำในการปกครองอาณาจักร
3. ข้อใดแสดงถึงอารยธรรมลุ่มแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส
 - ก. ประมวลกฎหมายฮัมมูราบี
 - ข. กฎหมายสิบสองโต๊ะ
 - ค. โคลอสเซียม
 - ง. วิหารพาร์เธนอน
4. ชนชาติใดที่เข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์ในโลกตะวันตกเป็นกลุ่มแรก
 - ก. ชาวอียิปต์
 - ข. ชาวบาบิโลเนียน
 - ค. ชาวซูเมอร์ียน
 - ง. ชาวเปอร์เซีย
5. ข้อใดเป็นลักษณะสำคัญทางวัฒนธรรมของชาวซูเมอร์ียน
 - ก. พระราชวัง
 - ข. อักษรเฮียโรกลิฟิก
 - ค. การปกครองแบบนครรัฐ
 - ง. ภาพแกะสลักนูน
6. “เจ้าแห่งดินแดนพระจันทร์เสี้ยวอันอุดมสมบูรณ์” หมายถึงชนชาติใด
 - ก. ซูเมอร์ียน
 - ข. อักคัด
 - ค. อัสซีเรีย
 - ง. คาลเดียน
7. ข้อใดคือผลงานการสร้างสรรค์อารยธรรมของชาวอโมไรต์
 - ก. อักษรคูนิฟอร์ม
 - ข. ประมวลกฎหมายฮัมมูราบี
 - ค. พระราชวังซาร์กอน
 - ง. สวนลอยแห่งบาบิโลน

8. มรดกทางวัฒนธรรมของอารยธรรมเมโสโปเตเมียที่แสดงถึงความสามารถและวิทยาการสูง
ทางด้านการชลประทานคือข้อใด

ก. ห้องสมุดที่เมืองนิเนเวห์	ข. ซิกกูเรต
ค. พระราชวังซาร์กอนที่คอร์ซาแบด	ง. สวนลอยแห่งบาบิโลน

9. ข้อใดคือผลงานทางด้านวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงของชาวสุเมเรียน

ก. มหากายีอีเลียด	ข. มหากายีลิลิก
ค. มหากายีโอดิสซีย์	ง. มหากายีอีเนียด

10. ข้อใดไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการสร้างซิกกูเรตของชาวสุเมเรียน

ก. เป็นเทสถานในการบูชาพระเจ้า
ข. เป็นที่สอนหนังสือให้กับนักบวชรุ่นเยาว์
ค. ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
ง. เป็นที่พักอาศัยของพระมหากษัตริย์

11. ข้อใดเป็นผลมาจากการประดิษฐ์ตัวอักษรของอารยธรรมโบราณ

ก. ระบบโทรศัพท์ระหว่างประเทศ
ข. การสื่อสารกันด้วยอีเมลล์
ค. การแข่งขันกีฬาโอลิมปิก
ง. ระบบทีวีวงจรปิด

12. แหล่งอารยธรรมสำคัญของโลกมักจะก่อตัวขึ้นในบริเวณที่มีสภาพภูมิศาสตร์เช่นไร

ก. ที่ราบลุ่มแม่น้ำ	ข. หุบเขาและเทือกเขาสูง
ค. ชายฝั่งทะเลและหุบเขา	ง. บริเวณปล่องภูเขาไฟ

13. ข้อใดคือปัจจัยที่ทำให้เกิดอารยธรรมเมโสโปเตเมีย

ก. สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำสองสายคือแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส
ข. สภาพภูมิศาสตร์ตั้งอยู่บนพื้นที่แม่น้ำไนล์ ซึ่งเป็นแม่น้ำสายที่ยาวที่สุดในโลก
ค. สภาพภูมิศาสตร์ล้อมรอบไปด้วยแม่น้ำฮวงโหและแม่น้ำสินธุ
ง. สภาพแวดล้อมเต็มไปด้วยเทือกเขาและหุบเขาสำคัญ

14. ข้อใดคือมรดกชิ้นสำคัญที่ชาวฮีบรูมอบให้กับโลกมนุษย์

ก. ศาสนาอิสลาม	ข. ศาสนาพุทธ
ค. ศาสนายูดาห์	ง. ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

15. เพราะเหตุใดจึงถือว่าประมวลกฎหมายของพระเจ้าอัมมราปีเป็นมรดกทางอารยธรรมชิ้นสำคัญของโลก

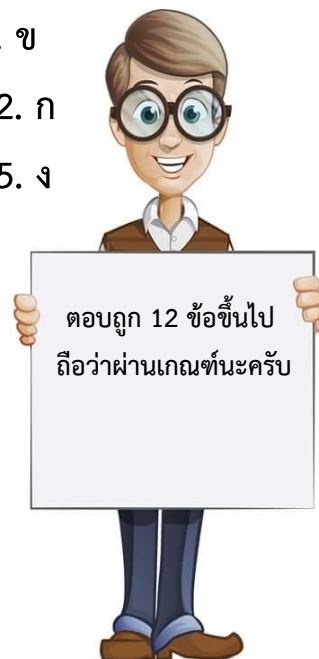
- ก. เป็นประมวลกฎหมายฉบับแรกของโลก
- ข. มีบทลงโทษที่รุนแรงซึ่งช่วยลดจำนวนผู้เป็นภัยต่อสังคม
- ค. เป็นเครื่องแสดงถึงอำนาจรัฐเข้มแข็งพอที่จะบังคับพลเมืองได้
- ง. เป็นแบบอย่างของความพยายามที่จะให้เกิดความยุติธรรมในการปกครอง

หลังจากศึกษาเนื้อหาเรื่อง อารยธรรมเมโสโปเตเมีย
แดงไทยมั่นใจว่าเพื่อนๆ ทุกคนต้องทำข้อสอบได้แน่ๆ เลยค่ะ

เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
เรื่อง อารยธรรมเมโสโปเตเมีย

1. ค	2. ก	3. ก
4. ค	5. ค	6. ค
7. ข	8. ง	9. ข
10. ง	11. ข	12. ก
13. ก	14. ค	15. ง

คูนiform (cuneiform) หรืออักษรรูปเล่ม คือ ระบบการเขียนที่หลากหลาย เป็นได้ทั้ง อักษร พยางค์ อักษรคำ และอักษรที่มีระบบสระ – พยัญชนะ คำว่า “cuneiform” มาจากภาษาละติน “cuneus” แปลว่า ลิ้ม ดังนั้นอักษรรูปเล่มจึงรวมอักษรที่มีรูปร่างคล้ายลิ้มทั้งหมด

ซูเมอร์ (Sumer) คือ อารยธรรมโบราณและเขตบริเวณเมโสโปเตเมียตอนใต้ ติดกับอ่าวเปอร์เซีย มีลักษณะเป็นนครรัฐ แต่ละนครรัฐมีอิสระไม่ขึ้นต่อกัน เช่น ลากาซ บาบิโลน อูร์ อูรุก นิปเปอร์

ประมวลกฎหมายฮัมมูราบี คือ บทบัญญัติที่รวบรวมกฎหมายต่าง ๆ และพระราชกฤษฎีกาของพระเจ้าฮัมมูราบี ราชาแห่งบาบิโลเนีย และเป็นประมวลกฎหมายที่เก่าแก่ที่สุด ประมวลกฎหมายนี้คัดลอกไว้โดยการแกะสลักลงบนหินบะซอลต์สีดำสูง 2.25 เมตร กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายอาญา โดยยึดหลักที่ปัจจุบันเรียกว่า "ตาต่อตา ฟันต่อฟัน" อันหมายถึงทำผิดอย่างไรได้โทษอย่างนั้น นับเป็นหลักการสำคัญที่นับเป็นวิวัฒนาการทางอารยธรรมของมนุษย์

ฟินิเซียน (Phoenicia) คือ เซเมติกสาขาหนึ่ง อพยพมาจากทะเลทรายอาราเบีย เมื่อประมาณ 3,000 ปีก่อนคริสตกาล เข้ามาตั้งหลักแหล่งในบริเวณตะวันตกของทวีปเอเชียบริเวณทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ได้ชื่อว่าเป็นกลุ่มปัญญาชนของเอเชียตะวันตก สร้างเมืองสำคัญ ๆ เช่น ไทรน์ ไซดอน ไบบลอส เป็นพวกที่ร่ำรวย มีชื่อเสียงทางการเดินเรือและค้าขาย มรดกชิ้นสำคัญของชาวฟินิเซียนคือ ตัวอักษร ซึ่งกรีกและลาตินใช้เป็นแบบในการสร้างตัวอักษรของตนในสมัยต่อมา ตัวอักษรในยุโรปปัจจุบันก็มาจากตัวอักษรเหล่านี้

มหากาพย์กิลกาเมช (Gilgamesh) คือ ตำนานน้ำท่วมโลกที่เก่าแก่ของเมโสโปเตเมียโบราณ เป็นหนึ่งในงานวรรณกรรมประเภทนิยายที่เก่าแก่ที่สุดในโลก นักวิชาการเชื่อว่ามหากาพย์เรื่องนี้มีกำเนิดมาจากตำนานกษัตริย์สุเมเรียนและบทกวีเกี่ยวกับวีรบุรุษในตำนานที่ชื่อว่า กิลกาเมช ซึ่งถูกรวบรวมเอาไว้ในแผ่นดินเหนียว 12 แท่ง

เมโสโปเตเมีย (Mesopotamia) คือ “ดินแดนระหว่างแม่น้ำ 2 สาย” (land between the rivers) คือ แม่น้ำไทกริส (Tigris) และแม่น้ำยูเฟรติส (Euphrates) ปัจจุบันอยู่ในประเทศอิรัก เป็นแหล่งอารยธรรมแห่งแรกของโลก

บรรณานุกรม

- ชมพูนุช นาศิริรักษ์ และวงเดือน นาราสะจ. คู่มือครู เล่ม 2 ประวัติศาสตร์สากล : พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2554.
- ชัย ลาภเพิ่มทวี. หัวใจสังคม O-NET. กรุงเทพฯ : บริษัท ธนเชษฐ์ จำกัด, 2555.
- ชาติชาย พณานานนท์. หนังสือเรียนสังคมศึกษา ม.4-6 ประวัติศาสตร์โลก. กรุงเทพฯ : แม็ค, 2551.
- ณัฏฐนัท เลี้ยวไฟโรจน์. คัมภีร์พิชิต Entrance สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทรัพย์การพิมพ์, มปป.
- ธิดิมา พิทักษ์ไพรวัน. ประวัติศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.
- ธิดิมา พิทักษ์ไพรวัน. ประวัติศาสตร์ยุคโบราณ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- นันทนา กปิลกาญจน์. ประวัติศาสตร์และอารยธรรมโลก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2530.
- สัณชัย สุวังบุตร และคณะ. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์สากล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์ , 2557.
- สุปราณี มุขวิจิต. ประวัติศาสตร์ยุโรป เล่ม 2 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2541.
- แหล่งกำเนิดอารยธรรมโบราณของโลก.// สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2557,/ จาก/
<http://arayatam007.blogspot.com/2012/09/blog-post.html>
- อารยธรรมดินแดนเมโสโปเตเมีย. (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2557.
 จาก/http://civilizationwe.blogspot.com/2012/06/blog-post_20.html
- อารยธรรมโลกยุคโบราณ. (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2557./
 จาก/<https://panupong088.wordpress.com/>
- อุทิศ จิงนิพนธ์สกุล. คู่มือเตรียมสอบ O-NET ม.6 และสอบเข้ามหาวิทยาลัย สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ :ไฮเอ็ดพับลิชชิง, 2555.